

SPECIFICUL DIFICULTĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

Lucia CHITOROGA, lector superior

Summary

This article addresses the problem of learning difficulties in children from the general concept of learning has several meanings of the term and determinanți. Se factors distinguish between induced learning difficulties and the actual conduct a synthetic definition, namely: difficulties performanțiale are learning events in person due to potential problems within cognitive and socioemotional involved in learning, in the absence of neurosensory deficiencies or deficient educational factors.

Conceptul de învățare are o multitudine de accepțiuni controversate, totuși, în toate se atestă existența unei constante, și anume că ea presupune schimbarea, modificarea comportamentului pe baza experienței ei trăite. **Învățarea este activitatea psihică prin care se dobândesc noi cunoștințe și comportamente, prin care se formează și se dezvoltă sistemul de personalitate al individului uman.**

Distingem, **învățarea spontană**, care este neorganizată, are loc în familie și **învățarea școlară – formă** de învățare sistematică, fiind o activitate instructiv-educativă planificată, organizată, și mult mai eficientă. Învățarea școlară este un proces de receptare și asimilare a informațiilor și influențelor educative, de reorganizare și de dezvoltare a structurii cognitive, psihomotorii și afective, precum și de dezvoltare a trăsăturilor de personalitate.

Învățarea școlară se desfășoară în cadrul procesului instructiv-educativ cuprinzând întreaga vârstă școlară și deține particularitățile specifice de a se desfășura în cadre și cu mijloace instituționalizate, de a fi reglementată de norme și legi; poartă un caracter, conștient, planificat; presupune stabilirea unor obiective și finalități mobilizând efortul elevilor în direcția realizării acestora. Învățarea școlară în care este angrenat copilul, deși este o activitate obligatorie, se dovedește a fi, în cazul multor copii, și dificilă, suscitând depășirea unor dificultăți apărute în timpul achiziției cunoștințelor.

Rămasă în umbră multă vreme, problema dificultăților de învățare capătă răsunet abia în a doua jumătate a secolului XX. Prin urmare, studiul problemei copiilor cu dificultăți de învățare este relativ recent. Bineînțeles, dificultăți de învățare au existat dintotdeauna și nu numai la copii, ci și la persoanele adulte. Având în vedere, însă, că învățarea școlară este activitatea dominantă (alături de joc, în fazele timpurii ale copilăriei), frecvența apariției dificultăților de învățare este mai ridicată la copii. Pe de altă parte, însă, dificultățile de învățare din perioada copilăriei, ignorate și cronicizate, asupra cărora nu se intervine, persistă la vârstele adulte, afectând buna relaționare și integrare a individului în contextul socio-profesional [5,pg.28].

S. Kirk (1962) afirmă că „o dificultate de învățare se referă la o întârziere, o tulburare, o dezvoltare încetinită în plan emoțional sau comportamental. Ea nu este însă rezultatul întârzierii mintale, al deficiențelor senzoriale sau al factorilor culturali și instrucționali”.

Bateman (1965) susține că, „copiii cu dificultăți de învățare sunt aceia care manifestă o discrepanță semnificativă între potențialul lor intelectual estimat și nivelul actual de performanță, discrepanță asociabilă cu tulburări bazice în procesele de învățare care pot fi sau nu conectate cu disfuncții demonstrabile ale sistemului nervos central, dar care nu sunt consecința întârzierii mintale generalizate, curențelor culturale sau educative, al tulburărilor emoționale severe sau al unor

deficiențe senzoriale” [apud. 3,pg. 34].

Termenul „dificultăți specifice de învățare” desemnează o suită de tulburări la nivelul proceselor implicate în înțelegerea sau în utilizarea limbajului scris sau oral, manifestându-se prin abilitatea lacunară de a asculta, vorbi, citi, scrie, pronunța sau efectua calcule matematice. Aceste tulburări au ca substrat un handicap perceptiv, afecțiuni sau disfuncții minimale ale creierului, dislexie și afazie de dezvoltare. Termenul nu include dificultățile de învățare care se datorează handicapurilor vizuale, auditive sau motorii, deficienței de intelect, tulburărilor emoționale, dezavantajelor culturale, economice sau de mediu.

O dificultate specifică de învățare este cauzată de tulburări ale proceselor sistemului nervos central, implicate în perceperea, înțelegerea și/sau utilizarea conceptelor la nivelul limbajului verbal (oral sau scris) și nonverbal. Această tulburare are ca rezultat deficitul de: atenție, raționament, procesare, memorie, comunicare, citire, scriere, pronunție, calcul matematic, coordonare, competență socială și maturitate emoțională (Rehabilitation Services Administration, 1985).

Dificultățile specifice de învățare reprezintă o condiție permanentă cu origine presupus neurologică și care interferează cu dezvoltarea și/sau manifestarea abilităților verbale sau nonverbale. Dificultățile specifice de învățare presupun o condiție handicapantă specifică și variază în manifestări și grad de severitate. De-a lungul vieții, această condiție poate afecta stima de sine, educația, vocația, socializarea și activitățile zilnice de viață (Association for Children with Learning Disabilities, 1986).

Dificultăți de învățare reprezintă un termen generic care se referă la un grup eterogen de tulburări manifestate prin dificultăți semnificative în achiziția și utilizarea auzului fonematic, pronunției, cititului, scrisului, raționamentului, al abilităților matematice sau al aptitudinilor sociale. Chiar dacă o dificultate de învățare poate fi însoțită de alte deficiențe (senzoriale, mentale, tulburări emoționale sau sociale) sau de alte influențe de natură socială sau de mediu (diferențe culturale, deficit educațional, factori psihogeni) și în special de deficit de atenție, fiecare dintre acestea putând cauza probleme de învățare, dificultățile de învățare nu sunt rezultatul direct al acestor condiții sau influențe. Se presupune că se datorează unei disfuncții a sistemului nervos central (Interagency Committee on Learning Disabilities, 1987; National Joint Committee on Learning Disabilities, 1988) [3, pg.16].

O dificultate este, de cele mai multe ori, consecința, în plan performanțial, a unei dizabilități, iar aceasta poate apărea din multe alte cauze și motive conjuncturale, incidentale, aleatorii (Ungureanu, 1998).

Literatura actuală de specialitate operează o distincție fină între termenul dificultate de învățare și cel de dizabilitate, specificând că, de regulă, o dizabilitate este, în esența ei, structural - funcțională prealabilă unei dificultăți. Deasemenea, pentru a delimita conceptul de dificultăți de învățare și cel de eșec școlar s-a procedat la diferențieri între dificultățile de învățare induse și dificultățile de învățare propriu-zise .

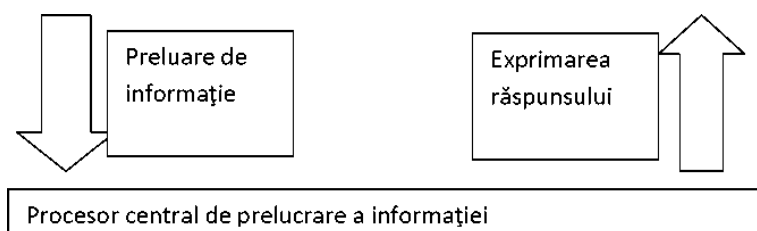
Dificultățile de învățare induse sunt provocate de deficiențe de predare, de absența unor tehnici de învățare eficiente, lipsa de eficiență școlară, absenteism sau suprasolicitare școlară, generând randament scăzut, performanțe sub limita potențialului deținut. Dificultățile de învățare propriu-zise au un substrat structural-funcțional, fiind consecința unei deficiențe de natură organică, constitutivă, acest fapt delimitând dificultățile de învățare de eșecul școlar [1, pg.77].

Numarul mare de autori, institutii si asociatii internationale care au incercat, de-a lungul timpului, sa defineasca termenul de dificultati de invatare au meritul de a fi adaugat din ce in ce mai multa profunzime si acuratete intelegerii domeniului dificultatilor de invatare, renuntand la aspectele generalizante si adaugand detalii mai discriminative. S-a creat, astfel, cadrul in care copiii care manifesta aceste disfunctii sa poata fi identificati in mod corect si sa poata beneficia de interventiile educative adaptate nevoilor lor de invatare.

Demersurile analitice efectuate mai sus pot fi sintetizate in urmatoarea definitie: dificultatile de invatare sunt manifestari performantiale sub potentialul persoanei determinate de tulburari in sfera cognitiva si socioemotionala, implicate in invatare, in absenta unor deficiente neurosenzoriale sau factori educativi deficitari.

O alta abordare interesanta a dificultatilor de invatare are aparitia lui Pierre Vianin (2011). Acest autor, utilizand modelul procesarii informatiei elaborat de Atkinson si Shiffrin (1969 si 1971), Feuerstein (1990), Tardiff (1992), Crahay (1999), Lemaire (1999), Dias (2003), Sternberg (2007) pune in corespondenta dificultatile de invatare cu disfunctionalitati ale insusirilor individuale ale modelului. Astfel, o dificultate de invatare este rezultatul unei procesari defectuoase a informatiei in anumite puncte specifice din cadrul modelului [2, pg.35], [3, pg.62].

Autorul priveste dificultatile de invatare ca posibile moduri ineficiente de functionare cognitiva, plecand de la componentele functionarii cognitive eficiente. Functionarea cognitiva cuprinde, conform modelului propus, trei etape: receptia informatiei (input sau intrare); procesarea informatiei (procesor central); exprimarea raspunsului (output sau iesire).

Schema funcționării cognitive a lui Vianin, 2011 [2, pg.15].

Această abordare permite clasificarea dificultăților de învățare în funcție de criteriul localizării, în cadrul modelului, a problemelor de procesare asociate:

- *dificultăți de receptare a informației (dificultăți de input);*
- *dificultăți de procesare centrală a informației, concretizată în dificultatea atribuirii de sens acestor informații sau prin dificultatea funcționare a proceselor amnezice.*
- *dificultăți de exteriorizare verbală a rezultatelor procesării interne a informației (dificultăți de output).*

Conform acestui model, eficiența sau ineficiența a procesării informației pune în evidență funcționarea cognitivă a persoanei, cea din urmă fiind „responsabilă” de transformarea activă a unei informații din mediu, astfel încât să poată fi integrată în registrul informațional propriu al persoanei.

Modelul propus de Vianin (2011) susține ideea că: *întreaga funcționare cognitivă depinde de elev*. Prin urmare, elevul este cel care decide dacă învață și cum învață [2, pg.26].

Bibliografie

1. Lalaeva, R.E., Venedictova, L.V., Diagnostica și corecția narșeniției și pisimă u mladșih și colinikov, Sankt-Peterburg, 2001.
2. Schipor, D.M., Psihopedagogia copiilor cu dificultăți de învățare, Suceava, 2013.
3. Ungureanu, D., Copiii **cu dificultăți de** învățare, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1998.
4. Verza, E., Disgrafia și terapia ei, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1983.
5. Vrășmaș, E., Dificultăți de învățare în școală, Ed. V&Integral, București, 2007.